

Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

Saris F. 2007 *Een eeuw vogels beschermen*.
KNNV Uitgeverij, Zeist. 344 p. Prijs €49,50.

De natuur- en vogelbescherming heeft al meer dan een eeuw vaste voet in ons land. Verschillende verenigingen op dit gebied hebben inmiddels hun eeuwfeest gevierd, waarbij de *Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels*, tegenwoordig kortweg *Vogelbescherming Nederland* genoemd, in 1999 het spits afbeet. Dat er in dat jaar geen gedenkboek verscheen, mag opmerkelijk heten.

Gelukkig wordt deze omissie door het prachtige boek van Saris & Co geheel goedge maakt. Achter dat “Co” gaat een keur van maar liefst 21 andere auteurs schuil die allerlei facetten van de vogelbescherming belichten. Bij dit boek is ook een DVD gevoegd, waarop dankzij de inspanningen van vooral Ruud Vlek, oude films, historische vogelfoto's en vogelfotografen te zien zijn. Aan de illustraties is veel zorg besteed. Naast mooi fotowerk uit recente tijd zijn ook historische opnamen en belangrijke documenten afgedrukt. Een opvallende plaats nemen de pentekeningen van Siegfried Woldhek in, die indertijd in de NRC werden gepubliceerd. Door het bijzondere formaat van het boek (24 x 29 cm) was een levendige, maar toch ook evenwichtige lay-out mogelijk.

Het boek begint met een mooi hoofdstuk van Rob Vogel over de Nederlandse avifauna door de eeuwen heen.

Hierna volgt wellicht het belangrijkste hoofdstuk (van ruim 60 pagina's): de geschiedenis van de Nederlandse vogelbescherming, geschreven door Frank Saris.

Vooraf in dit hoofdstuk zijn veel kaderteksten opgenomen, waarbij een aantal interviews met oud-voorzitters van Vogelbescherming. Dat vogelbescherming een internationale zaak is, wordt duidelijk in de hoofdstukken van Joke Winkelman en Gerard Boere. De vaak moeizame weg om tot internationale verdragen te komen, komt goed uit de verf. Voor de naleving van die verdragen is daarna nog een lange weg te gaan.

Hoe bepaalde facetten van vogelbescherming zich in een eeuw ontwikkeld hebben, wordt aan de hand van onderwerpen als jacht (Frank Saris), meeuwen (Arie Spaans), Ooievaars (Dick Jonkers) en Roeken (Hans Feijen) beschreven. De betekenis van de eerste vogelfotografen voor het uitdragen van de vogelbeschermingsgedachte, wordt boeiend beschreven en geïllustreerd in een hoofdstuk door Ruud Vlek. Hoe het plaatselijk en regionaal met vogelbescherming kan lopen, wordt behandeld door Frans van Erve (Noord-Brabant) en Jan-Willem Vergeer (Schouwen).

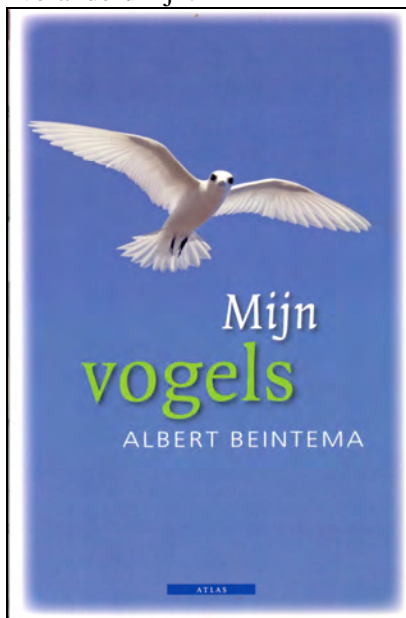
Het moge duidelijk zijn dat de KNNV Uitgeverij een bijzonder boek heeft uitgebracht. De *Nederlandsche Vereniging tot Bescherming van Vogels* is van een betrekkelijk kleine club pioniers uitgegroeid tot de breed gedragen vereniging *Vogelbescherming Nederland* met 130.000 leden. Dit boek laat zien dat daarvoor inzet en enthousiasme van velen nodig is geweest.

Robas Producties 1990. *Foto-Atlas Zuid-Holland*.
Uitgeverij Robas Producties, Den IJp en
Topografische Dienst, Emmen. 395 p. Niet meer in
de boekhandel verkrijgbaar.

Dit bijzondere boekwerk werd aan de Jan Verwey Bibliotheek geschonken door ons lid Peter van den Berg. Het is een bijzonder boek in groot formaat (29 x 32 cm), waarin 376 luchtfoto's geheel Zuid-Holland in beeld brengen. De foto's zijn genomen op wolkenloze dagen in het voorjaar van 1989. Alle foto's zijn loodrecht naar beneden genomen waardoor de foto's sterk op topografische kaarten lijken. In boeken als *Nederland vanuit de lucht* wordt deze wijze van fotograferen juist vermeden en worden dorpen en steden van niet al te grote

hoogte juist onder een scherpe hoek gefotografeerd. Alle foto's zijn afgedrukt op schaal 1:14000 (1 cm op de foto is 140 meter in werkelijkheid). Bij elke foto staat vermeld op welke datum en op welk tijdstip de foto genomen werd.

Deze Foto-Atlas is in feite een historische atlas, die de situatie van voorjaar 1989 haarscherp in beeld brengt. Bekijken we onze eigen omgeving wat nauwkeuriger, dan zien we dat er in het duingebied De Blink veel meer stuifduinen waren dan op dit moment. In het middengebied tussen Nieuwe Zeeweg en Dompad werden nog overal bollen geteeld. Van de camping *Op Hoop van Zegen* langs het Westeinde, was nog niets te bespeuren. Kijken we wat verder van huis, dan zien we dat de vogelplas Starrevaart nog gegraven moest worden. Zo nodigt deze atlas uit om bekende plekken op te zoeken en dan verbaasd te staan hoe snel bepaalde gebieden veranderd zijn.

Albert Beintema 2007. *Mijn vogels*. Uitgeverij Atlas – Amsterdam / Antwerpen. 432 p. Prijs €19,90.

In vogelend Nederland stond Albert Beintema lange tijd alleen bekend als een gedreven onderzoeker die vooral aandacht trok met publicaties over weidevogels (o.a. vroeger broeden van Kievieten, berekening broedsucces). Het was dan ook voor menigeen een verrassing toen Beintema in 1995 het boek *In de voetsporen van Shackleton* publiceerde. In dit boek werden eigen ervaringen in het zuidpoolgebied moeiteloos gecombineerd met historische en actuele feiten rond Antarctica. Nog meer indruk maakte in 1997 het bijzonder aardige boek *Het waterhoentje van Tristan da Cunha*. Ook hierin werden persoonlijke ervaringen, rond de zoektocht naar het (niet vliegende) waterhoentje van Tristan da Cunha, ingebed in prachtige verhalen over dit bijzondere

eiland en zijn bewoners. Dat dit boek niet alleen door vogelliefhebbers werd gelezen, bewijst wel het uitkomen van de derde druk in 2005.

In *Mijn vogels* blikt Albert Beintema terug op zijn leven als vogelaar en vogelonderzoeker. Vrijwel alle hoofdstukjes dragen de naam van een vogel. Dat zijn in de eerste plaats de soorten waarmee hij te maken kreeg als onderzoeker. Zo lezen we over het grutto-onderzoek in Senegal en Nederland, over de Tureluurs in de zilte graslandjes bij Dokkum en het sociale vissen van de Nonnetjes in het Markermeer. Andere soorten trokken zijn aandacht als beginnend vogelaar (Woudaapjes in Kortenhoef) of tijdens expeditie naar verre streken. Daarbij neemt Tristan da Cunha uiteraard een belangrijke plaats in. Zo vertelt hij over de voorbereidingen om al in het begin van de jaren zeventig naar dit eiland te gaan. Hij had toen al zoveel voorstudie gepleegd dat hij op de eerste jaarvergadering van de toen pas opgerichte Club van Zeetrekwaarnemers een lezing hield over de zeevogels van Tristan da Cunha (dit feit staat niet vermeld in dit boek). De vele lezers van het *Waterhoentje van Tristan da Cunha* zal het deugd doen om in dit boek te lezen dat er gelukkig toch mogelijkheden zijn gekomen om DNA-onderzoek te doen naar de hoentjes die nu op Tristan rondlopen. Het stukje over de Inaccessible-Islandral neemt een bijzonder plaats in. In het manuscript was aanvankelijk te lezen dat het hem nog steeds niet gelukt was dit minuscule ralletje waar te nemen. In april 2007 kon hij per e-mail vanaf Tristan da Cunha aan de uitgever een aanvullende alinea doorgeven waarin hij kon melden dat hij dit bijzondere vogeltje eindelijk had gezien.

De verhalen van Beintema geven een goed beeld van de gang van zaken bij het ornithologisch veldonderzoek gedurende de afgelopen 40 jaar. Dat het onderzoek af en toe volkomen flopte, wordt niet onder stoelen of banken gestoken. Zijn eigen rol daarin wordt door Beintema niet verzwegen. Hoe het onderzoek in ons land de afgelopen 40 jaar georganiseerd was, wordt op humoristische wijze uitgelegd. Zo wordt het verschil tussen het toenmalige ITBON en het RIVON fijntjes uit de doeken gedaan. Alle reorganisaties en fusies hebben het onderzoek volgens Beintema geen goed gedaan. Het onderbrengen van “natuur” bij het Ministerie van Landbouw was wat dat betreft het dieptepunt.

Met *Mijn vogels* heeft Albert Beintema een vlot leesbaar boek geschreven dat vooral bij vogelaars met een ruime belangstelling in de smaak zal vallen. Toch is het boek zodanig geschreven dat ook lezers zonder gedegen vogelkennis ervan zullen genieten.